

Ábyrgdarblaðstjóri:

Jan Müller
Blaðstjóri:
Eirikur Lindenskov
Figgjarleiðari:
Sveinur Tróndarson

Marknaðardeild:

Jonhard Hammer
Dagbjørt S. Hansen

Bláðólk:

Dagný Joensen,
Áki Bertholdsen,

Turið Kjølbro
Niclas Johannessen
Dagfinn Olsen
John Johannessen

Ítróttarskrivari:

Emil L. Jacobsen

Myndamenn:

Jens Kristian Vang
Álvur Haraldsen
Útgevandi, uppseting og prent:
Sp/i Sosialurin
Bústaður:
Argjavegur 26, Argir

Postadr: Postsmoga 76,
110 Tórshavn
Telefon: 311820
Telefax: 314720
e-mail:
post@sosialurin.fo

Bygda-Føroyar í fokus í næstu øld

Oddagrein

MONG eru lyftini og ynskini rundan um eitt ársskifti - og uppaftur fleiri og størri vilja tey vera kring eitt aldarskifti. Vit hava júst sett hol á seinasta árið í ikki bert hesi öldini, eisini í hesum ártúsund. At kunna vera vitni og eygleiðari til hesa stórhending má sigast at vera ein kærkomin gáva - og ikki minst hetta, at vit við hesum vera við til at seta út í kortið kósina inn í nýggja ártúsund.

HÓAST tað er avmarkað, hvat vit hava ávirkan á - nú heimurin er vorðin so nógv minni og harvið eisini samantvinnaður - so eru tað kortini vit sjálvi, sum í stóran mun hava og kunnu hava ávirkan á okkara egna gerandisdag. Og eisini tá vit tosa um gerandisdagin eftir ár 2000. Síggja vit her burtur frá spurninginum um meiri sjálfstýri/fulveldi, sum longu er komið á dagskránnar, so eru onnur mál, sum eftir okkara tykki eiga at fáa hægsta prioritet eftir aldarskiftið. Og fyri at hetta kann verða tikið í fullum álvara, eiga vit longu nú at byrja fyrireikingarnar.

EFTIR okkara tykki eigur tað vit kunnu nevna undir einum „Bygda-Føroyar“ at fáa fyrsta prioritet í nýggju öldini. Vit eiga í 99 at skipa fyri fundum, ráðstevnum og annars einum mennandi, breiðum og sakligum almennum orðaskifti við hetta hesum sama fyrri eygað: hvussu skipa vit samfelagið Føroyar eftir ár 2000 sæð frá byggunum - sæð frá útoyggj - sæð frá plássunum uttan fyri Havnina.

NÚ skal hetta ikki skiljast sum at vit við hesum vilja reka eina kampanju móti Havnini og undirmeta hennara virði. Havnin skal nokk klára seg - útviklingurin her skal nokk koma av sær sjálvum. Men vilja vit varðveita mongu plássini, sum liggja uttan fyri høvuðsstaðin, nær ella fjar, so mugu vit eisini vera við til at skipa og mynda útviklingin. Bara at lata standa til og lata útviklingin koyra uttan uppleggning, fer at hava við sær, at Havnin gerst stórri og stórri og bygdirnar smærri og færri. Við øðrum orðum mugu vit til at orða ein „Bygda-Føroyar“ politikk, sum inniheldur alt møguligt, frá samferðslu til mentan og vinnuliv, ja entá eisini hevur nakað við eina framtíðar oljuvinnu at gera.

TAÐ ber sjálvandi til at siga, at vit eru ikki harrar yvir útviklinginum. At vit kunnu ikki steðga einum einum „náttúrligum“ útviklingi. Vit kunnu ikki trylla fram virki í smábyggunum, vit kunnu ikki tvinga fólk at vera har osfr. Hetta er eisini spurningar, sum vit sjálvandi eiga at hava við í orðaskiftinum.

POLITIKARAR, mentanarstovnar og -fólk og fjølmiðlar eiga longu nú at leggja upp til eitt orðaskifti um hesi viðurskifti. Latíð hetta verða ynski og lyfti vit geva komandi ættarliðum, nú vit skjótt fara um eitt nýtt aldarskifti. Vit mugu gera okkum greitt, um og eisini hvat vit vilja og kunnu hava ávirkan á, hvussu Føroyar skulu síggja út í næstu øld.

Sosialurin

Lesarabrøv:

Samskipan ella bardagar?

Vit hava fingið nýggja stýrisskipanarlóg, sum ger greiðan skilnað millum lóggevandi valdið, lótingið, og útinnandi valdið, landsstýrið. Skilnaðurin til tað domandi valdið var longu áðrenn hesa nýggju stýrisskipan.

Vit hava eisini fingið eitt nýtt lið av fólk, sum nú í nøkur ár hava skrivað álit og frágreiðingar og givið politisk ráð út frá bert tí eina leistinum: greitt ábyrgdarbýti.

Vit hava fingið eitt uppskot um nýtt lótingshús, sum bæði í stódd og reyp ger tað verandi lótingshúsið til látsur.

Vit hava fingið eitt uppskot um at hækka tingmannalenirnar.

Vit hava fingið eina víðkaða lótingsskrivstovu.

Vit hava fingið nýggjan bygnað í miðfyrirsitingini í Tinganesi.

Vit hava fingið eitt uppskot til nýggjan kommunubygnað.

Rákið er eins einfalt og tað er greitt: tann einasti tangenturin á lívsins klaveri, sum skal spælast, er eitt greitt ábyrgdarbýtið.

Geva vit hesum omanfyreivndu uppskotum og tí leisti, tey eru smíðað eftir, kjót og blóð, so stendur eitt orð eftir: bardagar.

Setningurin er, at hvor skal berast mót øðrum. Lótingið skal berast móti landsstýrinum og landsstýrið móti lótinginum. Hesi skulu tí hava hvor sín her við soldatum, sum við pennum, juridiskum snildum o.o. skulu berast hvor móti øðrum, til minst annar liggur eftir.

Hendan bardaga hava vit longu sæð í praksis, t.d. í sambandi við virksemd hjá Framtaksgrunninum í seinasta valskeiði.

Hesin leitur er borin okkum higar til lands uttanfrá heimi, har væl stórir samfeløg skipa slíkar herar og slíkar bardagar til tess at

tryggja, at vitan og upplýsingar sleppa at brýna hvørt annað, til tann sterkasta loysnin vinnur.

Í slíkum bardögum hava ymskir partar sín leiklut. Vit kunnu nevna lóggevandi tingið, stjórn, lærdir skúlar, fakfeløg, arbeiðsgevarafeløg, branchufeløg, áhugafeløg, fjølmiðlar o.m.o. Hvor av hesum portum hevur sitt apparat og sitt bakland, sum skapar argumentini fyrri teirra sök ella sum lýsir eina sök frá ymsum sjónarvinklum.

Út frá teim bardögum, sum fara fram, kunnu tey, sum skulu taka ítøkiligar avgerðir, serliga stjórn og lóggevandi ting, taka sína stóðu.

Ein ráðharri, sum nýtti hendan „bardaga“-leistin í serligan mun, var fyrrverandi danski undirvísingarmálaráðharrin Bertel Haarder. Hann kastaði eitt uppskot út í fjølmiðlarnar og biðaði so, til hann helt at bardagin millum áhugapartarnar var komin somikið á leiðis, at ein stóða kundi takast.

Hendan skipan er helst skilagóð í mongum sambandi. Í fyrsta lagi tryggjar hon, at málið verður lýst frá mongum sjónarmiðum. Í øðrum lagi tryggjar hon, at málið verður lagt á eina fakliga vágskál og í trýja lagi tryggjar hon, at málið verður lagt á eina demokratiska vágskál.

Alt hevur sín prís. Eisini hesir bardagar kosta bæði pening, fakligt hegni og menniskjalig evni. Í einum stórrum samfelag eru mong fólk at bera kostnaðin og skipanirnar hava oftast ítøkiligar uppgávur í øðrum sambandi enn júst í hesum bardögum. T.d. skulu branchufeløg upplýsa limum sínum um gongdina í branchuni aðra staðni í heimi og innanlands umframt margar aðrar uppgávur.

Roynd vit at eftirgera slík-

ar skipanir, so eri eg stórliga bangin fyri, at vit fara púra burtur av kós.

Vit hava helst ráð til eitt nýtt tinghús og til hægri tingmannalónir og til stórra lótingsfyririting og kanska enn til stórra miðfyririting og til stórra kommunala fyririting. Men tá er leiðin ikki hálvgingin. Tástani skulu vit til at uppbyggja fakliga mótspælarnar í fakfeløgum, á Fróðskaparsetrinum, í arbeiðsgevarafeløgum, í Havbúnaðarfelagnum, í Felagnum Rækkjuskip, í Útvarpi Føroya, í Sjóntvarpi Føroya o.s.fr.

Vit skulu í tí sambandi hava í huga, at um vit ikki rokka málinum at skapa fortreytir fyri hesum bardögum, so fáa vit reint diktatur, har tann eini parturin við maktisraring o.o. pettar samfelagið sundur í smábitar.

Tí er neyðugt, at politisku myndugleikarnir gera sær hesi viðurskifti greið í sambandi við so mangt, sum kemur á dagskránnar í hesum dögum.

Tann politiska skipanin má gera sær greitt, hvussu hon vil fáa ta nýggju stýrisskipanina at virka í praksis. Tí hesir bardagar eru ikki

tann einasti møguleikin. Samskipan er eisini ein møguleiki.

Sum skipan í einum stórum samfelag eru bardagar, nær helst betri enn samskipan av mongum orsökum. M.a. tí tað heilt einfalt er trupult at samskipa so ymsk sjónarmið í stórum samfeløgum.

Í einum so lítlum, víðkvæmum samfelag sum tí føroyska er lítil ivi um, at samskipanin hevur væl fleiri fyrimunir við sær enn bardagar. M.a. tí tað, sum lýst omanfyri, er trupult at menna liðini, sum skulu berast. Havast skal eisini í huga, at í hvørjum bardaga eru tað einstaklingar, sum í tí týðninginum „liggja eftir“, altsó ikki vera tókir til tann næsta bardagan.

Í sambandi við tær mongu bygnaðarlugu broytingarnar í føroyska samfelagnum í dag haldi eg tað tí vera av t.d.ningi, at politiska skipanin stingur út í kortið, hvørt vit fyrirsitingarlaga skulu liva í einum bardaga-samfelag ella vit skulu liva í einum samskipandi samfelag.

Sigmar P. Heinesen

Tøkk

Vit vilja við hesum takka øllum ið sýndu samkenslu, mintust og veittu okkum hjálp á ymskan hátt tá okkara elskaði sonur og heiggi

EYDFINN WINTHER HANSEN,
Argir

doðið og bleiv jarðaður.

Ída, Bjørn, Svenning, Bjarni og Andra

Greinarnar úr frumskóginum

Vegna plásstrot slapp greinin hjá Jóannes Hansen úr frumskóginum í Venezuela ikki við í blaðið hesaferð - men hon verður at lesa í blaðnum komandi leygarðag

blaðstjórin

sosialurin

Fimm ferðir um vikuna